

3. Організаційний розвиток підприємства в контексті переходу України до сталого розвитку /С.К. Харічков, Г.А. Дорошук// Сталий розвиток – XXI століття: управління, технології, моделі (дискусії 2016): колективна монографія/ Андерсон В.М., Балджи М.Д., Баркан В.І. [та ін.]; Інститут телекомунікацій та глобального інформаційного простору НАН України; НТТУ «Київський політехнічний інститут»; Вища економіко–гуманітарна школа/ за наук. ред. проф. Хлобистов Є.В. – Черкаси: видавець Чабаненко Ю., 2016. – 590 с. – с.435–449

4. Природохозяйствование – сегмент экономики в условиях перехода Украины к устойчивому развитию//Е.М. Субчинская, В.И. Крутякова / Journal of ecological sciences, spirituality, education and environmental culture "Noosfera". Republica Moldova, 2016. – №16. – С.136–142

МІСЦЕ І РОЛЬ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІКИ

асистент О.В. Сахарова

Одеський національний політехнічний університет

Обґрунтування актуальності проблеми. Якщо раніше інноваційна діяльність розглядалась як наслідок науково–технічного прогресу, то в сучасних умовах інновації – найважливіший фактор ефективного функціонування організаційної, виробничої, фінансової, наукової сфер, бо саме в комплексі вони приносять бажаний ефективний результат. Досвід більшості країн світу доводить, що активна інноваційна діяльність визначає темпи економічного розвитку, структуру сучасного виробництва, життєвий рівень в країні та головне– визначає напрямок подальшого економічного розвитку країни.

Аналіз досліджень та публікацій. Аналіз даної проблеми свідчить про те, що є ще багато над чим працювати в плані визначення місця та ролі інноваційних процесів у системі економічного розвитку як окремих підприємств, так і економіки в цілому.

Мета роботи. Узагальнити досвід зарубіжних країн та деякі проблеми національних інноваційних систем.

Виклад основного матеріалу. Розвиток суспільства органічно пов'язаний із прогресом виробничих сил. Якісне їх перетворення базується на досягненнях науки й техніки, в широкому їх застосуванні в усіх сферах виробництва і суспільної діяльності.

Досвід свідчить, що головним рушієм суспільного прогресу стала інноваційна діяльність.

У працях економістів радянського періоду жодного разу не використано такі категорії, як інновація та інноваційна діяльність. Як слушно зауважила доктор економічних наук О. Лапко, «в той час, як на Заході теорії інноваційного розвитку вивчалися, аналізувалися та вдосконалювалися, в Україні, як і в усіх країнах колишнього Радянського Союзу, теорії інновацій вважалися антикласовими. У 80–ті роки в індустріально розвинутих країнах світу теорію інтенсифікації замінила теорія інноваційних процесів як підґрунтя нової моделі економічного зростання» [1, с. 25]. З розпадом колишнього Радянського Союзу і в подальші роки ситуація в цьому напрямі докорінно змінилася. З'явилося багато наукових праць і публікацій вітчизняних вчених щодо проблем інновацій і інноваційного розвитку. Слід назвати праці Ю.М. Бажала, В.Ф. Завліна, О.О. Корінного, Л.І. Федулової та багатьох інших, які в останні роки піднімали різні питання стосовно цієї проблеми [2–5].

Інновації – це результат взаємодії між її творцями і споживачами. Особлива увага була приділена тому, що інноваційний процес більше не має лінійного характеру, який полягав у чітко визначеній ролі кожного і всіх його учасників, починаючи від університетів і наукових інститутів, галузевих організацій і груп, що виконують відповідно «чисті» дослідження і прикладні розробки, до організаторів дослідного та масового виробництва, маркетингу тощо. Навпаки, даний процес представляється зараз багатомірним, складним і має починатися з ясного розуміння того значення, яке інновації дають ринку. У наш час саме ринок відіграє важливу роль у визначенні спрямованості дослідницької й інноваційної діяльності. Тому має здійснюватися ретельна, безперервна оцінка потреб ринку для їх порівняння з відправною точкою ідей, необхідне постійне виявлення способів задоволення цих потреб, пошук рішень у даній області й ін. Зазначене виражається в системних дослідженнях, що, звичайно ж, знаходять зміст тільки тоді, коли допомагають задовольнити потреби ринку (це може бути ринок космічної техніки, військових товарів, побутових виробів, послуг і ін.).

Оцінка й врахування потреб ринку означають зміну акценту від кількісного аспекту та випуску стандартної продукції до якісного аспекту й виготовлення продукції, що визначається високим рівнем диверсифікованості. У зв'язку з цим усе більша увага має бути приділена ринку на етапі конструювання і виробництва товарів, що мусять швидко змінюватися та безупинно йти в ногу з умовами ринку, які постійно змінюються. Таким чином, характер ринку є не тільки спонукальною причиною проведення досліджень і інноваційної діяльності, але виступає і як кінцева мета її реалізації. Диктат умов ринку і конкуренції спостерігається в сучасному світі не тільки всередині країн, але і на міжнародному рівні, що надзвичайно важливо для сфери інноваційної діяльності.

У даний час НТІН буквально здатні зробити вибух не тільки в галузях промисловості, сфері послуг, організаційної діяльності, політиці і культурі, але й в галузях досліджень. Для цього і сама сфера інновацій має бути перетворена таким чином, щоб перебороти інерційність і обмеження, які є результатом існування сталих структур, застарілого способу мислення.

Високі технології створюються завдяки використанню новітніх досягнень науки, які виникають у результаті процесу поширення. До них відносяться механотронні технології, засновані на автоматизації і роботизації виробництва, технології сучасної електроніки, різноманітні процеси, що опираються на комп'ютерні засоби, біотехнології і багато інших. Загальною властивістю цих технологій є те, що їх базою, головними компонентами служать наукові знання та інформація.

У розвинутих країнах саме виробництва, що використовують високі технології, створюють велику частину доданої вартості. Так звана наукомістка продукція, яка випускається за допомогою високих технологій, забезпечує конкурентоспроможність країн, корпорацій, компаній, фірм на світовому ринку. Виробництво й експорт наукомісткої продукції дозволяють розвивати економіку швидкими темпами. Про це свідчить досвід Японії, Південної Кореї, Тайваню, Гонконгу, Сінгапуру, Чилі, такої європейської країни, як Іспанія, та інших країн.

Технологічна відсталість ряду галузей промисловості України обумовлює низьку продуктивність праці, високу ресурсо- й енергоємність продукції. Таким чином, поряд зі створенням власних необхідне залучення сучасних високих технологій, розроблених в інших країнах, їх швидке освоєння. У зв'язку з цим дуже важливо створити сприятливі умови для розгортання інноваційних процесів.

Ясно, що розробка та залучення високих технологій при організації на їхній основі нових виробництв є надзвичайно складним процесом, особливо в умовах України, обтяженої нестачею коштів і наявністю великої кількості традиційних виробництв. Тому для України важливо застосувати вже випробуваний у багатьох країнах метод злиття «нових» і «старих» технологій. Він створить сприятливі можливості для об'єднання якості і гнучкості, закладених у потенціалі нових технологій, із вже досягнутими перевагами традиційних, що дозволяє знаходити інноваційні рішення, які найкраще відповідають потребам і умовам України. Фактично такі технологічні рішення вже існують, ними раніше скористався ряд країн, які рухаються по шляху якісного розвитку, пройденого промисловими країнами Заходу.

Зазначена інноваційна політика дає можливість «перескочити» через ряд етапів у процесі розвитку, проходження яких в іншому випадку вимагало б довгого часу для підготовки виробництва і нагромадження капіталу. Зараз уже виявлені нові технології, що можуть бути адаптовані і використані з метою росту ефективності функціонування традиційних галузей, забезпечення стійкого розвитку базових галузей, структурної перебудови та децентралізації економіки.

У поточному столітті світова економіка активно прагне сформуванню нової парадигми науково-технічного розвитку, складовими якої виступають зростаючий взаємозв'язок між ринками капіталу та новими технологіями, швидкий розвиток «економіки знань», посилення соціальної орієнтації нових технологій, глобальний характер створення та використання знань, технологій, продуктів, послуг. Розвиток цих напрямів досліджень привів до формування концепції національних інноваційних систем (НІС), як «сукупності взаємопов'язаних організацій [структур], зайнятих виробництвом і комерціалізацією наукових знань та технологій у межах національних кордонів; малих і великих компаній, університетів, лабораторій, технопарків і інкубаторів; комплекс інститутів правового, фінансового та соціального характеру, що забезпечують інноваційні процеси та мають потужні національні коріння, традиції, політичні та культурні особливості». При цьому визначення «національна» трактується як «державна» інноваційна система.

Мета національної інноваційної системи – підвищення якості життя населення шляхом створення додаткових робочих місць як в сфері науки, так і виробництва та послуг; збільшення надходжень в бюджети різних рівнів за рахунок збільшення обсягів виробництва наукомісткої

продукції та збільшення доходів населення; підвищення освітнього рівня населення; розв'язання власних екологічних та соціальних проблем за рахунок використання новітніх технологій.

Досвід провідних країн світу показує, що основними напрямками формування національної інноваційної системи є: 1) створення сприятливого економічного і правового середовища [інноваційного клімату]; 2) формування інноваційної інфраструктури; 3) удосконалення механізмів державного сприяння комерціалізації результатів наукових досліджень й експериментальних розробок.

Інноваційна система формується з урахуванням об'єктивних для конкретної країни факторів, включаючи її розміри, наявність природних і трудових ресурсів, особливостей історичного розвитку інститутів держави та форм підприємницької діяльності.

Література:

1. Лапко О. Інноваційна діяльність в системі державного регулювання. | К.:ІЕП НАНУ, 1999. – 254 с.
2. Бажал Ю.М. Економічна оцінка технологічного розвитку України: стан і перспективи. Україна на порозі XXI століття: уроки реформ та стратегія розвитку. Матеріали наукової конференції – к НТУУ КПІ, 2001. – С. 135–140.
3. Стадник В. В., Йохна М. А. Інноваційний менеджмент: Навч. посібник. – К.: Академвидав, 2006. – 464 с.
4. Основы инновационного менеджмента: теория и практика: учеб. пособие / П.Н. Завлин, А.К. Казанцев, Л.Э. Миндели и др.; Под ред. П.Н. Завлина, А.К. Казанцева, Л.Э. Миндели. – М.: ОАО НПО «Изд-во «Экономика», 2000. – 475 с.
5. Федулова, Л. І. Інноваційна економіка: підручник / Любов Іванівна Федулова. – К.: Либідь, 2006. – 480 с.

СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ ПІДПРИЄМСТВА ЯК АВАНГАРД РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ КРАЇНИ

*к.е.н., доцент І.М. Єніфанова
А.С. Союменко*

Одеський національний політехнічний університет

Сільське господарство належить до провідних галузей агропромислового комплексу України, ефективність його функціонування визначає національну економічну та продовольчу безпеку країни. Від його розвитку, враховуючи стрімке падіння промислового виробництва, значною мірою залежить відновлення та зростання матеріально-ресурсного потенціалу, підвищення рівня виробництва та конкурентоспроможності української продукції на внутрішньому і зовнішньому ринках, вирішення широкого спектра соціально-економічних проблем країни. Це підкреслює актуальність теми.

Проблеми підвищення ефективності сільськогосподарських підприємств в умовах ринкових перетворень знайшли відповідне відображення у наукових працях вчених-аграрників. Так, у роботах: В.Г. Андрійчука висвітлено роль аграрних підприємств в економіці країни, стан та перспективи розвитку галузі та підтримка держави сільгоспвиробників; О.В. Крисального значна увага приділяється питанням державної підтримки розвитку агропромислового виробництва, підкреслюється надзвичайна роль країни в становленні сучасного сільського господарства; Ю.Я. Лузана акцентується увага на напрямках підвищення прибутковості сільськогосподарських підприємств, а також фінансове забезпечення агропромислового комплексу. Віддаючи належне працям науковців, важливим є подальше невисвітлених питань, пов'язаних з розвитком сільського господарства в сучасних мовах господарювання. [1,2,3]

Сільськогосподарський комплекс країни демонструє позитивні результати діяльності на тлі несприятливих ринкових реалій. Дані табл.1 підкреслюють значне випередження росту обсягів реалізованої продукції підприємств сільськогосподарського комплексу (темп росту 2015р. до 2012р, склав 222,8%) в порівнянні з іншими важливими видами економічної діяльності, наприклад, промисловістю (темп росту –126%). Наразі агропромисловий комплекс в Україні є одним із ключових секторів економіки: він формує 24% випуску продукції та 18% ВВП країни; продукція АПК